

Αντώνιος (Άγιος): Βιογραφία κ' Εισαγωγικά Σχόλια (από την Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

megas_antonios1 image not found or type unknown ΣΥΝΤΟΜΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο μέγας πατέρας μας Αντώνιος, ο κορυφαίος του χορού των ασκητών, είχε ακμάσει όταν βασίλευε ο Μέγας Κωνσταντίνος, γύρω στο έτος 330 μ.Χ. Ήταν σύγχρονος του Μεγάλου Αθανασίου, ο οποίος και έγραψε λεπτομερώς το βίο του. Έφτασε στον ύψιστο βαθμό της αρετής και απάθειας, και ενώ ήταν αγράμματος και απλός άνθρωπος, είχε ουράνιο δάσκαλο τη σοφία του Αγίου Πνεύματος, η οποία φωτίζει τους αλιείς και τους απλούς ανθρώπους. Με το φωτισμό της δίδαξε πολλές και διάφορες ιερές και πνευματικές συμβουλές πάνω σε διάφορα θέματα και έδωσε σοφότερες απαντήσεις γεμάτες ψυχική ωφέλεια σε όσους τον ερωτούσαν, όπως σε πολλά μέρη του Γεροντικού βλέπουμε. Εκτός από αυτές, ο αοίδιμος μας άφησε και τα 170 κεφάλαια που περιέχονται σ' αυτό το βιβλίο. Ότι αυτά είναι γνήσιο γέννημα της θεοειδούς διάνοιάς του, επικυρώνει και ο άγιος οσιομάρτυρας Πέτρος ο Δαμασκηνός. Αλλά και αυτός ο τρόπος της συνθέσεως και της εκφράσεως διώχνει κάθε αμφιβολία και σχεδόν φωνάζει σ' εκείνους που με προσοχή τα μελετούν, ότι ανήκουν στην ιερή εκείνη αρχαιότητα.

Δεν είναι θαυμαστό λοιπόν αν η ομιλία κλίνει προς το απλούστερο και αρχαιότροπο και παραμελημένο της φράσεως. αλλά το θαυμαστό είναι το ότι με τόση απλότητα, τόση σωτηρία και ωφέλεια επέρχεται σ' εκείνους που τα μελετούν, το πόσο πειστικά είναι, πόση γλυκύτητα στάζουν. Και γενικά πόσο πέφτει σαν βροχή από αυτά, το ενάρετο ήθος και η ακρίβεια της ευαγγελικής ζωής. Θα γνωρίσουν δε πάντως την πνευματική ηδονή, όσοι γευτούν τα κεφάλαια αυτά με το νοητό φάρυγγα της διάνοιάς τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ (πατρός Θεόκλητου Διονυσιάτη)

Τα κείμενα που αποδίδονται στον Μέγα Αντώνιο, ασφαλώς ανήκουν σε άλλο Πατέρα. Οι ανθολόγοι των φιλοκαλικών κειμένων, άγιοι Μακάριος Νοταράς και Νικόδημος Αγιορείτης, δεν θα είχαν αντίρρηση να δεχτούν την άποψή μας, αφού άλλωστε αμφιβολία της πατρότητάς των διατυπώνουν οι ίδιοι, με την επίκληση της ασθενούς μαρτυρίας του αγίου Πέτρου του Δαμασκηνού.

Πρόκειται για κείμενα που ανήκουν στην ορθόδοξη πνευματική παράδοση, με έξαρση του ηθικού και λογικού παράγοντα, γεγονός που οδηγεί στη σκέψη ότι ανήκουν σε κάποιον χριστιανό, που θήτευσε στην κλασική γραμματεία και

συγκεκριμένα στη στωική φιλοσοφία.

Ο πατέρας των παραινέσεων «περί ήθους ανθρώπων και χρηστής πολιτείας», κοσμημένος προφανώς με κλασική παιδεία, κατόρθωσε να την αναχωνεύσει στις εν Χριστώ πνευματικές εμπειρίες του, χωρίς να αρνηθεί τελικά τον εαυτό του, σαν μαθητή της Στοάς, της οποίας τα ίχνη έχουν εντονότατα αποτυπωθεί στα κεφάλαια.

Από το περιεχόμενο των κειμένων δεν προκύπτει αν ο συγγραφέας ήταν μοναχός ή λαϊκός ή και κληρικός. Πιθανότερον είναι ότι έζησε στον κόσμο και απευθύνεται στον κόσμο, γι' αυτό και οι ασκητικές και μοναχικές πράξεις και αγωγές δεν φαίνονται στα κείμενα, ενώ συνεχώς συνιστάται η επιμέλεια του βίου και η έλλογη ζωή.

Ο λόγος, η λογική, το κατά λόγον, αποτελούν τον ρυθμιστικό κανόνα της ένθεης ζωής και θυμίζουν συνεχώς τα συνθήματα της Στοάς «κατά λόγον ζην» και «κατά φύσιν ζην». Ο λόγος είναι το μοναδικό όργανο, αλλά και το αλάθητο κριτήριο της κατά Χριστόν ζωής, με συνέπεια να αποτελεί και τεκμήριο ευαρεστήσεως του Θεού.

Φυσικά εδώ δεν πρόκειται για ένα κακώς εννοούμενο ρασιοναλισμό, ένα υλιστικό ορθολογισμό ή για μια φιλοσοφική αρχή περί του αγαθού. Το γεγονός ότι ο άγνωστος συγγραφέας είναι χριστιανός και μάλιστα Ορθόδοξος, με υψηλή πνευματική αίσθηση και ψηλαφητή πίστη, εντάσσει τις «παραινέσεις» στο χώρο της ζωής της Εκκλησίας, η οποία θέλει τα τέκνα της λογοποιημένα, ζώντα και ενεργούντα «κατά λόγον», αλλά λόγο χριστιανικό, λόγο πνευματικό.

Η διάκριση του χριστιανικού λόγου από τον φιλοσοφικό, αυτό κυρίως διασώζει, την χριστιανικότητα των παραινέσεων, αφού όλοι οι χρησιμοποιούμενοι όροι, η ηθική και η αρετολογία τους, είναι αποκλειστικώς χριστιανικά άνθη. Κάθε κεφάλαιο αποτελεί και μια ψηφίδα ηθικής τάξεως, που αντιπροσωπεύει το δέον της έλλογης ζωής. Όλα μαζί τα 170 κεφάλαια, συναρμολογούν την εικόνα του αληθινού χριστιανού στη σκέψη, στην πράξη, στο δόγμα. Γι' αυτό βλέπουμε τα πάντα ν' ανακρίνονται με τον λόγο, αλλά μέσα στο χώρο της πίστεως. Και παρ' ότι απουσιάζουν ασκητικά στοιχεία, όμως διαφαίνονται και προϋποτίθενται, αφού οι παραινέσεις δεν έχουν στατικό, αλλά δυναμικό χαρακτήρα και οδηγούν στην ένωση με τον Θεό και τη θέωση.

Το ίδιο μπορεί να λεχθεί και για τη λειτουργική ζωή και την ευχαριστιακή πράξη. Δεν γίνεται μεν λόγος, αλλά εξυπακούονται, έστω και ασθενώς, αφού ο άγνωστος συγγραφέας είναι χριστιανός, που δεν έχει απαλλαγεί από τις επιδράσεις της

στωικής φιλοσοφίας, χωρίς φυσικά τις δογματικές πλάνες της ειμαρμένης και του πανθεϊσμού. Αντιθέτως μάλιστα, η μεν ηθική του είναι χριστιανική, η δε δογματική διδασκαλία του είναι ορθόδοξη, όσο και αν παρασυρόμενος από τις παλιές δοξασίες του, χρησιμοποιεί και όρους φιλοσοφικούς και αντί αναφοράς στον Σαρκωμένο Λόγο επικαλείται συνεχώς τον Θεό.

Τέλος θα μπορούσε να λεχθεί ότι οι «παραινέσεις» είναι εξαιρετικά ωφέλιμες, θέτουν τον χριστιανό σε μια διηλεκτή δοκιμασία, ελέγχουν με την ανατομική μάχαιρα του λόγου της ζωής μας και μας οδηγούν - πάλι δια του λόγου - σε επίπεδα υψηλής πνευματικής ζωής.

?????: stonagona.blogspot.gr